

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1988-1989

16 JUIN 1989

PROJET DE LOI

**modifiant les lois portant
le statut des objecteurs
de conscience, coordonnées
le 20 février 1980**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE
LA COMMISSION DE L'INTERIEUR,
DES AFFAIRES GENERALES, DE L'EDUCATION
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE (1)

PAR
M. TIMMERMANS

**Ce projet de loi a été examiné en réunion publique
de commission.**

(1) Composition de la Commission :
Président : M. Bossuyt.

A. — Titulaires :	B. — Suppléants :
C.V.P. MM. Bosmans (F.), Marchand, Sarens, Vankeirsbilck, Van Looy.	MM. Beerden, Cauwenberghs, Desutter, Van Peel, Van Rompuy, Van Wambeke.
P.S. MM. Dufour, Happart, Harmegnies (M.), Henry, Tasset.	MM. Defosset, De Raet, Eerdeken, Harmegnies (Y.), Picqué, N.
S.P. MM. Bossuyt, Laridon, Lisabeth, Timmermans.	MM. Baldewijns, Beckers, Hancké, Peeters, Verheyden.
P.V.V. MM. Beysen, Cortois, Vanhoutte.	MM. Deswaene, Devolder, Taelman, Van Mechelen.
P.R.L. MM. Bertouille, Pivin.	MM. De Decker, Klein, Nols.
P.S.C. MM. Detremmerie, Jérôme.	MM. Lebrun, Léonard, Michel (J.).
V.U. M. Vanhorenbeek.	Mme Brepoels, M. Pillaert.
Ecolo/ Agalev M. Daras.	MM. De Vlieghere, Van Durme.

Voir :

- 776 - 88 / 89 :

— N° 1 : Projet transmis par le Sénat.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1988-1989

16 JUNI 1989

WETSONTWERP

**tot wijziging van de op 20 februari
1980 gecoördineerde wetten
houdende het statuut van de
gewetensbezwaarden**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN,
DE ALGEMENE ZAKEN, DE OPVOEDING
EN HET OPENBAAR AMBT (1)

UITGEBRACHT DOOR
DE HEER TIMMERMANS

Dit wetsontwerp werd besproken in openbare commissievergadering.

(1) Samenstelling van de Commissie :
Voorzitter : de heer Bossuyt.

A. — Vaste leden :	B. — Plaatsvervangers :
C.V.P. HH. Bosmans (F.), Marchand, Sarens, Vankeirsbilck, Van Looy.	HH. Beerden, Cauwenberghs, Desutter, Van Peel, Van Rompuy, Van Wambeke.
P.S. HH. Dufour, Happart, Harmegnies (M.), Henry, Tasset.	HH. Defosset, De Raet, Eerdeken, Harmegnies (Y.), Picqué, N.
S.P. HH. Bossuyt, Laridon, Lisabeth, Timmermans.	HH. Baldewijns, Beckers, Hancké, Peeters, Verheyden.
P.V.V. HH. Beysen, Cortois, Vanhoutte.	HH. Deswaene, Devolder, Taelman, Van Mechelen.
P.R.L. HH. Bertouille, Pivin.	HH. De Decker, Klein, Nols.
P.S.C. HH. Detremmerie, Jérôme.	HH. Lebrun, Léonard, Michel (J.).
V.U. H. Vanhorenbeek.	Mevr. Brepoels, H. Pillaert.
Ecolo/ Agalev H. Daras.	HH. De Vlieghere, Van Durme.

Zie :

- 776 - 88 / 89 :

— N° 1 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre Commission a examiné ce projet de loi transmis par le Sénat au cours de sa réunion du mercredi 7 juin 1989.

I. — DISCUSSION

Le rapporteur déclare, au nom du groupe SP, qu'il n'a aucune objection fondamentale à formuler contre ce projet de loi.

La proposition de loi initiale, déposée au Sénat par M. Cooremans et consorts (Doc. Sénat n° 274/1, SE 1988), proposait des solutions aux difficultés et problèmes pratiques que les objecteurs de conscience peuvent rencontrer après l'accomplissement de leur service civil pour se procurer du travail.

Cette proposition prévoyait en effet qu'un objecteur de conscience serait exempté du service militaire s'il renonçait au statut après l'accomplissement de son service civil de remplacement.

Un accord est toutefois intervenu entre une majorité des groupes du Sénat en vue de modifier la proposition de loi comme suit :

— si la renonciation au statut d'objecteur de conscience intervient après le commencement du service, mais avant la fin de celui-ci, l'objecteur doit accomplir à l'armée un terme qui ne peut être inférieur à six mois (au lieu de quatre mois précédemment);

— si la renonciation au statut intervient après l'accomplissement du service, deux possibilités sont prévues :

a) soit l'objecteur accomplit une partie du service militaire, auquel cas les interdictions portées à l'article 30 des lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980, ne sont plus applicables;

b) soit l'objecteur n'accomplit pas de service complémentaire et les interdictions prévues à l'article 30 demeurent applicables.

Le groupe SP peut se rallier à ce compromis, bien qu'il eût préféré la solution proposée initialement.

Le rapporteur ajoute que les interdictions prévues à l'article 30 peuvent tout de même avoir, pour les objecteurs de conscience, des conséquences importantes sur le plan professionnel.

A cet égard, il serait souhaitable de créer, au sein des services de police, des fonctions qui ne requièrent jamais le port d'une arme.

Ainsi, les objecteurs de conscience pourraient eux aussi être engagés dans ces services sans être obligés de renoncer à leur statut.

*
* *

M. Detremmerie estime qu'il est justifié que certaines restrictions soient imposées aux objecteurs de

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft dit door de Senaat overgezonden wetsontwerp onderzocht tijdens haar vergadering van woensdag 7 juni 1989.

I. — BESPREKING

De rapporteur verklaart, namens de SP-fractie, geen fundamentele bezwaren te hebben tegen dit wetsontwerp.

Voor het oorspronkelijke wetsvoorstel van senator Cooreman c.s. (Stuk Senaat n° 274/1; BZ 1988) was van aard een oplossing te bieden voor moeilijkheden en praktische bezwaren die gewetensbezwaarden — na het vervullen van hun burgerdienst — kunnen ondervinden inzake werkverschaffing.

Dit voorstel bepaalde immers dat een gewetensbezwaarde voortaan zou worden vrijgesteld van legerdienst bij verzaking aan het statuut na het beëindigen van de vervangende burgerdienst.

In de Senaat kwam evenwel een akkoord tot stand tussen een meerderheid van fracties om het wetsvoorstel als volgt te wijzigen :

— bij verzaking aan het statuut van gewetensbezwaarde na het begin van de dienst, doch vóór het einde ervan, dient nog dienstplicht te worden vervuld tijdens een periode die niet korter mag zijn dan zes maanden (in plaats van voorheen vier maanden);

— bij verzaking aan het statuut na het beëindigen van de dienst wordt een dubbele mogelijkheid ingevoegd :

a) ofwel een gedeelte van de legerdienst vervullen, waarna de verbodsbepalingen, voorzien in artikel 30 van de op 20 februari 1980 gecoördineerde wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, niet meer toepasselijk zijn;

b) ofwel geen bijkomende dienst vervullen, met behoud van de verbodsbepalingen van artikel 30.

De SP-fractie kan zich met dit compromis verzoenen, hoewel de oorspronkelijk voorgestelde oplossing haar voorkeur wegdroeg.

De rapporteur voegt hier nog aan toe dat de verbodsbepalingen van artikel 30 voor de gewetensbezwaarden toch wel aanzienlijke gevolgen op professioneel vlak kunnen hebben.

In dit verband zou het wenselijk zijn bij de politiediensten in functies te voorzien waarin nooit een wapen dient te worden gedragen.

Op die manier zouden ook gewetensbezwaarden in deze diensten kunnen worden tewerkgesteld, zelfs zonder aan hun statuut te verzaken.

*
* *

De heer Detremmerie vindt het gerechtvaardigd dat aan gewetensbezwaarden bepaalde beperkingen wor-

conscience en ce qui concerne leur carrière professionnelle future. Ainsi, il est normal que les objecteurs ne puissent par exemple pas entrer en service dans un corps de police, puisqu'ils pourraient, de par leur fonction, être obligés de posséder ou de porter une arme.

Il serait encore plus grotesque que l'objecteur de conscience ait la possibilité de devenir militaire de carrière après avoir accompli son service civil.

Il convient de respecter une certaine logique lorsque l'on défend ses convictions.

A cet égard, le projet de loi à l'examen ne s'adresse pas aux objecteurs de conscience convaincus, mais aux personnes qui choisissent de renoncer à leur statut pour des raisons d'opportunité.

*
* *

Bien que le groupe PS du Sénat ait soutenu l'accord conclu au sujet du projet de loi à l'examen, *M. M. Harmegnies* déclare ne pouvoir y souscrire.

Sans s'engager en ce qui concerne son attitude en séance plénière, il s'abstiendra lors du vote en Commission.

L'intervenant estime qu'il convient de se demander d'urgence si les interdictions énumérées à l'article 30 des lois coordonnées sont bien réalistes.

Ces interdictions sont souvent inspirées par une série d'a priori. Cela vaut même pour une série de professions non armées.

L'objecteur de conscience mérite également un meilleur statut à ce niveau.

*
* *

Le Ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics et des Institutions scientifiques et culturelles nationales souligne qu'il s'agit en l'occurrence d'une initiative parlementaire, au sujet de laquelle le Gouvernement en tant que tel n'a pas pris position. Que cette proposition soit devenue un projet de loi par suite de son adoption par le Sénat n'y change rien.

Personnellement, le Ministre n'est guère enthousiaste au sujet de la modification proposée de l'article 28 des lois coordonnées.

A vrai dire, il est déjà déplorable qu'un objecteur de conscience dont la motivation est réelle doive accomplir un terme de service plus long, mais il ne peut en être autrement à l'heure actuelle. Or, le projet de loi pénalise encore davantage ces objecteurs de conscience qui obéissent à leur conviction profonde.

Le texte proposé paraît dès lors s'adresser principalement à ceux qui souhaitent renoncer à ce statut par opportunisme (le plus souvent pour des raisons professionnelles).

den opgelegd voor wat hun toekomstige professionele loopbaan betreft. Zulke personen kunnen bijvoorbeeld niet tot een politiekorps toetreden, aangezien zij dan in hoofde van hun functie, zouden kunnen verplicht worden een wapen te bezitten of te dragen.

Het zou nog potsierlijker overkomen mocht een gewetensbezwaarde, na zijn burgerdienst, in de mogelijkheid verkeren beroepsmilitair te worden.

Men dient enige logica te respecteren indien men voor zijn overtuiging opkomt.

Dit wetsontwerp komt in deze optiek niet de overtuigde gewetensbezwaarden ten goede, maar wel personen die om opportunitaire redenen verkiezen afstand te doen van hun statuut.

*
* *

Hoewel de PS-fractie van de Senaat het bereikte akkoord omtrent onderhavig wetsontwerp steunde, verklaart *de heer M. Harmegnies* zich er geen voorstander van.

Zonder zich reeds te binden voor wat betreft zijn houding in plenaire vergadering, zal hij zich in Commissie bij de stemming onthouden.

Spreker is van oordeel dat dringend de vraag moet worden gesteld naar het realistische karakter van de verbodsbepalingen, opgesomd in artikel 30 van de gecoördineerde wetten.

Deze verbodsbepalingen zijn niet zelden geïnspireerd door een aantal a priori's. Dit geldt zelfs voor een aantal niet-gewapende beroepen.

Ook op dit vlak verdient de gewetensbezwaarde een beter statuut.

*
* *

De Minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen beklemtoont dat het in deze om een parlementair initiatief gaat, waarover de Regering als zodanig geen standpunt heeft ingenomen. De omstandigheid dat het thans na de aanvaarding door de Senaat een wetsontwerp betreft, heeft hierop geen invloed.

Zelf toont de Minister zich niet geestdriftig over de voorgestelde wijziging van artikel 28 van de gecoördineerde wetten.

Eigenlijk is het reeds betreurenswaardig dat een echt gemotiveerd gewetensbezwaarde een langere dienst moet vervullen. Momenteel kan dit echter niet anders. Dit wetsontwerp voegt er voor deze overtuigden nog een sanctie aan toe.

Deze tekst lijkt eerst dan ook eerder personen tegemoet te komen, die uit opportunistische overwegingen — meestal om professionele redenen — afstand van het statuut wensen te doen.

II. — VOTE

L'article unique, tel qu'il a été transmis par le Sénat, est adopté par 7 voix et 5 abstentions.

Le Rapporteur,

J. TIMMERMANS

Le Président,

G. BOSSUYT

II. — STEMMING

Het enig artikel zoals het werd verzonden door de Senaat, wordt aangenomen met 7 stemmen en 5 onthoudingen.

De Rapporteur,

J. TIMMERMANS

De Voorzitter,

G. BOSSUYT